

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6. Vtrum plures possint simul baptizare vnum, & eundem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

marum habente, uel ab aliquo A
uice eius: hoc tamen non requiri
tur in articulo necessitatis, i quo
potest mulier baptizare.

A D TERTIVM dicendū, quod
in generatione carnali masculus
& femina operantur secundum
uirtutem propriae nature: & ideo
femina non potest esse principiū
generationis d actuum, sed passi-
um tantum: sed in generatione
spirituali neuter operatur in uir-
tute propria, sed instrumentaliter
tantum per uirtutem Christi: &
ideo eodem modo potest uir, &
mulier in casu necessitatis bapti-
zare. Si tam enī mulier etiam extra
casum necessitatis baptizaret, nō
esset rebaptizādus: sicut & de lai-
co dicitur est: * peccaret tū ipia
baptizans, & alii qui ad hoc co-
operantur, uel baptis̄m ab ea
fusciendo, uel ei baptizandum
aliquem offerendo.

ARTICVLVS V.

Vtrum non baptizatus, possit sacramen-
tum baptis̄mi conferre.

D QVINTVM sic procedi-
tur. Viderunt, quod ille qui
non est baptizatus, non possit la-
cramentum baptis̄mi conferre.
Nullus enim dat quod non h̄et:
sed non baptizatus non h̄et sacra-
mentum baptis̄mi. ergo non p̄t
ipsum conferre.

¶ 2 Pr̄t. Sacramentum baptis̄mi
confert, aliquis, in quantum est
minister ecclesie: sed ille qui non
est baptizatus, nullo modo perti-
nere ad ecclesiam, scilicet nec
re, nec sacramento. ergo non
potest sacramentum baptis̄mi cō-
ferre.

¶ 3 Pr̄t. Maius est sacramentum
conferre, quam fusciere: sed nō
baptizatus non potest alia sacra-
menta fusciere. ergo multo mi-
nus potest aliquid sacramentum
conferre.

SED CONTRA est, quod Isido.*
dicit, Romanus pontifex non ho-
minem iudicat, qui baptizat, sed
spiritum Dei subministrare gra-
tiam baptis̄mi, licet paganus sit
qui baptizat: sed ille qui est bapti-
zatus, non dicitur paganu. ergo
etiam non baptizatus potest con-
ferre sacramentum baptis̄mi.

R E S P O N S O. Dicendum, quod
hanc questionem August. * indeter-
minatam reliquit. Dicit n. in seconde contra epistolam Par-
menianam: Hæc quidem alia questio est, utrum & ab
his, qui nunquam fuerint christiani, possit ba-
ptismus dari; nec aliquid temere inde affirmant-
dum est, sine auctoritate tanti concilii, * quan-

tum tantæ rei sufficit. Postmodū uero per ecclesiam
determinatum est, quod non baptizati, siue sint Iudei
siue pagani, possunt sacramentum baptis̄mi con-
ferre, dummodo in forma ecclesie baptizent. vnde
Nicolaus Papa responderet, de conf. dist. 4. ad consul-
ta Bulgari. c. 3. A quodam Iudeo nescitis, utrum chri-
stiano an pagano, multos in patria vestra asseritis ba-
ptizatos, & quid inde sit agēdum, consulitis. Hi pro-
fecto si in nomine Trinitatis baptizati sunt, rebapti-
zati non debent: si autem forma Ecclesie non fue-
rit obseruata, sacramentum baptis̄mi nō conferetur.
& sic intelligendum est quod Greg. * secundo scri-
bit Bonifaciu episcopo, Quos apaganis baptizatos
est asseristi. I.ecclesia forma non fertuara, vt de no-
bus baptizes in nomine Trinitatis, mandamus. Et hu-
ius rō est, quia sicut ex parte materie, quantum ad
necessitate sacramenti, sufficit quicunque aqua,
ita etiam sufficit ex parte ministri quicunque ho-
mo. & ideo etiam non baptizatus, in articulo nec-
cessitatis baptizare potest, ut sic duo non baptizati sem-
uicem baptizent, dum prius unus baptizaret alium:
& postea baptizaretur ab eodem, & consequeretur
uterque non solum sacramentum, sed et rem sacra-
menti. Si uero extra articulum necessitatis hoc fie-
ret, uterque grauius peccaret, scilicet baptizans &
baptizatus, & per hoc impideretur baptis̄mi effectus,
licet non tolleretur ipsum sacramentum.

A D PRIMVM ergo dicendum, quod homo ba-
ptizans adhibet tantummodo ministerium exteri⁹:
sed Christus est qui interius baptizat, qui potest uti
omnibus hominibus ad quodcumque uoluerit. &
ideo non baptizati possunt baptizare, quia, ut Nico-
laus papa dicit, baptis̄mus non est illorum, scilicet ba-
ptizantium, sed eius, scilicet Christi.

A D SECUNDVM Dicendum, quod ille qui nō
est baptizatus, quamvis non pertineat ad ecclesiam
re uel sacramento, potest tamen ad eam pertinere in
tentione & similitudine actus, in quaum scilicet in-
tendit facere quod facit ecclesia, & formam ecclesie
seruat in baptizādo, & sic operat ut minister Chri-
sti, qui uirtutem suam non alligauit baptizatis, sicut
ne etiam sacramentis.

A D TERTIVM Dicendum, quod alia sacra-
menta non sunt tantæ necessitatis, sicut baptis̄mus. Et iō
magis conceditur quod non baptizatus possit ba-
ptizare, quam quod possit alia sacramenta fusci-
era.

ARTICVLVS VI.

^{¶ Super questio. sex-}
^{agesima septima arti-}
^{culum sextum.}

Vtrum plures possint simul unum
baptizare.

T Itulus ufonat.

^{In corpore}
articuli est ut
na distinctio de for-
ma, quia plures simul
baptizantes possent
uti.

Altera est: Nos te
baptizamus. Altera
est, ut uterque dice-
ret, Ego te baptizo.
Et primo examinatur,
& respondetur quæsto iuxta primā
formam; secundo iux-
ta secundam. Quod ad
primā recitat opini-
onem una, dicentium
non ualere baptis-
mum, si plures dicant,
Nos te baptizamus:
quia

A D SEXTVM sic proceditur,

Viderunt, quod plures po-
sint simul unum baptizare.

In multitudine enim contine-
tur unum, sed non conuertitur,
unde uidetur quod quicquid po-
test facere unus, possint facere
multi, & non econuerso, sicut
multi trahunt nauem, quam un-
us trahere non possit: sed unus
homo potest baptizare: ergo &
plures possunt simul unum ba-
ptizare.

¶ 2 Pr̄t. Difficilius est quod u-
num agens agat in plura, quam
quod plures agentes agant simul

quia non seruatur forma Ecclesiae, que habet quod in singulari persona ministri exprimatur, dicendo, Ego te baptizo.

¶ Deinde contra hanc rationem Auctor arguit, immo eam excludit ex multo in aiori recessu forme græcorum a forma nostra,

Et stat ratio in hoc, quod ad tollendam veritatem baptismi, non sufficit recessus ab

illa forma, Ego te ba-

pizo, quia si recessus

sufficeret, apud græ-

cos non esset baptis-

mus, quoniam forma

eorum, multo magis

recedit ab hac nostra

quam recedat illa,

Nos te baptizamus,

cum hic non mutetur

nisi singulare in plu-

rale, ibi vero omni-

non omittitur perso-

na ministri, & in

tertia persona, expri-

mitur actus, dicen-

do, Baptizetur &

cetera.

¶ Denum aliam ra-

tionem reddit Au-

tor ex parte inten-

tionis explicata, scilicet

qua formam,

Nos te baptizamus, explicatur intentio ministrorum quo ad hoc

quod plures conueniunt, ad unum baptismum conferendum.

Ex quo formatur talis ratio. Homo non baptizat, nisi ut minister

Christi ergo oportet ministrum esse unum, ut Christi unitatem

repræsentet; sed in dicta forma explicatur contrarium, quia expli-

catur pluralitas ministrorum, ergo dicta forma uidetur tollere ba-

pismum. Et confirmatur huiusmodi unitas auctoritate apostoli

Pauli.

¶ Quod ad secundum ponuntur duo modi, quibus hoc conting-

re posset, scilicet vel altero preueniente reliquum, & sic dicitur

quod solus præueniens baptizaret, vel utroque simul concurren-

te, & sic dicitur quod Christus per utrumque unum baptismum

conferret.

¶ Circa ea qua^r hic dicuntur, aduertere primo duplicitate con-

tingere duos simul baptizare vel utroque totum faciente & dice-

tenel altero dicente, & altero faciente. Auctor secundum modū

reservat tractandum hic in responsione ad ultimum: De primo

autem modo, tantum loquitur in hoc corpore articuli.

¶ Aduertere secundo ratione litera ad concludendum irritam ef-

fe formam illam, Nos te baptizamus, non afferri ab Auctore af-

fertine, sed opinantur, ut sua monstrant uestra etiam replicata,

dum dicit, quod quidem uidetur eff contra rationem ministri,

& postea subdit. Ideo contraria intentio uidetur excludere faca-

mentum.

¶ Aduertere tertio Auctorem superiorius quæst. 66.art. 5 ad quartum

affere duas alias rationes ad excludendam eandem formam sci-

lent, Nos te baptizamus.

Prima ratio est, quia actus multiplicatur secundum multipli-

cationem agentium, si perfecte ab unoquoque agatur, sed baptis-

mus est actus ab unoquoque baptizante perfectus. ergo unus ba-

ptismus non est a duob. Secunda rō est, quia mutaretur forma ba-

ptismi, dicendo, Nos baptizamus, quia dicere, nos, non est idem

dicere quod ego & ego, sed ego & iste. Quæ iō repetita hic sunt

a me, quia superiorius ad hunc locum me remisit.

¶ Circa haec doctrinam, dubium primo occurrit ex Durando in

4. sentent. diff. 3. quæst. 3. art. 2. Primo enim, contra omnes dictas

rationes Auctoris procedit.

Et primam quidem rationem, Actus multiplicatur &c. dicit nō

concludere in agentibus per voluntatem, & eam militare contra

Auctorem, ponentem plures sacerdotes posse simul consecrare

eandem hostiam; par. m. est utrobius in dictum, quod ad multipli-

cationem actus ab agente: Secundum nero rationem de mutatio-

ne forme, dicit non cogere quia mutatione forma, quantum ad il-

lud, quod non est de necessitate formæ, nou tollit sacramentum: sic

autem est in proposito tuum, quia expressio ministri non est de ne-

cessitate formæ baptismalis, ut patet de forma græcorum, ergo

multo minus est de necessitate eius expressio ministri in singulari-

numeris: tunc quia haec forma, Nos te baptizamus, prolata ab ut-

roque, ex parte cuiuslibet dicentis, resolutur in istam, Ego ba-

pizo, ubi nulla appetit mutatione secundum sensum a forma

Romanæ Ecclesie. Et Petrus de Palu in quarto sententia diffini-

tiōne 3. quæst. 2. art. tertio approbans hac Durandi, adiungit,

quod sicut forma illa, ut profertur ab isto, resolutur in hanc, Ego

te baptizo, & hic baptizat, sic conuerso ut profertur ab altero,

resolutur in hanc, Ego baptizo & sic baptizat, ac per hoc serua-

tur forma ecclesiæ Romanae, quo ad sensum, quia uterque dicit secundum sensum, Ego baptizo &c.

Contra tertiam autem rationem de expressione plurium mini-
strorum, arguit Durandus, tripliciter. Primo, Vnitas ministri
uel exigitur ad baptismum secundum rem, aut secundum expres-

sionem, puta, quod quilibet minister ex-
primat se vt unum.

Non potest dici pri-
mum, quia tunc di-
cis, quod duo simul

possint baptizare eu-
dem, si uterque dicit,
Ego te baptizo.

R E S P O N . Dicendum, quod sacramentum baptisimi præcipue
habet uitrem ex forma, quam

G Apostolus nominat uestibulum uitæ Ephesi quinto. Et video con-
siderare oportet, si plures simul unum baptizarent, qua forma

vterentur. Si enim dicentur,
Nos te baptizamus in nomine
Patris & Filii & Spiritus sancti,
dicunt quidam, quod non con-

trarium, quia modus exprimendi minister nihil uidetur face-
re ad sacramentum; sufficit enim principale agens, & actum ex-

primitur.

Contra conclusionem dictam, si baptisimus a pluribus datur,
dicentibus, Nos te baptizamus, non valet baptisimus, arguit Petrus

de Palude ibidem.

Tum quia quando plures uxores poterant simul ubere uni-
uero, non referebat, an qualibet diceret, Accipio te in uirum, an

H nos accipimus te in uirum, secundum illud Ilaic 4. Innotescit no-
men tuum super nos &c.

Tum, quia dicendo, Baptizamus te magis exprimitur unitas
baptismi, quam utroque dicente uni, Ego te baptizo; apparet, ni-
singulos seorsum baptizare, ac per hoc distinctos duos baptis-
mos conferre: dicendo autem, baptizamus, apparet conuenire in
unum baptisma: & confirmatur, quia sicut est essentia est expre-
sio actus, ita saltus de congruentia est expressio unitatis vel plu-
ralitatis actus.

Tum, quia duabus existentibus officialibus insolidum, & am-
bos uolentibus idem facere simili, congruentia est, ut dicant,
Mandamus aut pronuntiamus, quam ut quilibet per se dicat, ma-
do aut pronuntio.

Tum, quia plurale non est nisi geminatum singulare: idem-
fensus est dicere, Sortes & Plato currunt, & dicere, Sortes currit
& Plato currit, & pari rōne, idem est in prima persona. Et quia
uerba sacramentalia efficiunt quod significant: quia equipollent
in significando, & equipollent etiam in efficiendo. Tenetque ppea
Durandus, & Petrus oppositum conclusionem, quamvis timor re-
uerentialis Petrum cohíberat.

Circa Auctoris processum, dubium occurrit de sufficiencia: ui-
derit, n. insufficienter trahere quæsiōnem hanc, dum dicutio
formas quibus ut possint plures simul baptizantes uam, nou
discurrat nisi per formas seu formam, secundum ritu Romanæ Ec-
clesie, debuissent, n. discutere eandem quæsiōnem secundum for-
matum, qua uirtus Ecclesie græca, & determinare, ac secundum illā
formam possent multi simul baptizare unum.

Circa secundum modum concessum communiter, quo plures
possunt simul baptizare unum: feliciter quilibet baptizante di-
cente, Ego te baptizo, dubium restat: quomodo fieri aut intel-
ligi potest, duo agentia totalia, quatuor instrumentalia ciuidate
rationis, producere effectu simul unum effectum non inten-
sum aut perfectum magis, quam si ab uno eorum tantum pro-
duceretur, & hoc in subiecto capaci perfectioris seu intensio-
ris effectus, quale est anima nostra, & de effectu hincipiente
magis, & minus, qualis est gratia: uidetur enim, non intel-
ligibile.

Circa principale quæsiōnum, dubium adhuc restat, an baptisimus
de necessitate sacramenti exigat unitatem ministri: ex enim li-
tera non habetur reponsio simpliciter & absolute; sed tantum
habetur, quod secundum unam formam possint plures con-
ferre unum baptisma, & secundum aliam formam, non. Scotus au-
tem dicit in 6. diff. 4. lent. quod unitas ministri est ab institu-
tione Christi, Durandus vero afficit oppositum. Petrus autem dicit,
quod unitas ministri non est de substantia sacramenti, ut dicunt
communiter omnes. Ex quibus appareat potest, quæsiōne hanc
remanere dubiam.

Ad

Ad has dubitationes sic respondendum est, ut primo dicatur ad ultimam, tamquam eam, ex cuius claritate reliquarum solutio facilius percipietur.

¶ Ad evidenter autem questionis ultima, dicendum primo est, quid est hic manifestum, & quid occultum. Duo bus igitur modis intelligi potest unitas ferretur sacramentum baptismi, ministrum : vel quod non seruaretur forma ecclesiæ, quæ sibi habet, Ego te baptizo in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti: sed hoc excluditur per formam baptizati, qua utitur ecclesia græcorum : possent enim dicere, Baptizetur seruus Christi N. in nomine patris & Filii & Spiritus sancti &c. sub qua forma græci baptismum suscipiunt, quæ tamen forma multo magis dissimilis est formæ, quan nos utimur, quam si dicatur, Nos te baptizamus. Sed considerandum est, quod ex tali forma, Nos te baptizamus, exprimit patrem negativam. Sicut quod unitas ministri baptismi non potest consurgere ex pluribus personis partialiter concurrentibus: propterea enim dicunt quod si unus abilitat & alter profert uerba, baptismus nullus ab opusculo. n. est. si minister baptismi ex duabus personis partialiter concurrentibus integrari posset. Alio autem modo, unitas ministri potest intelligi per exclusionem plurium totalium ministeriorum putam a baptismis ita exigat unum totalem ministrum, quod si duo totales ministri simul concurrant, baptismus nullus sit.

In hoc quoque sensu conueniente communiter doctores tenentes partem negariunt, scilicet quod non requirit baptismus unum unitatem ministri: propterea enim dicunt, quod si duo simul profert singuli uerba, & abluit eundem, baptismus uetus est: quia neuter alterius factum irritat. Hęc duo sunt, quae manifeste habentur.

Later autem, ad absolute loquendo, unitas & plurali am minister per accidens se habeant, vel per se ad sacramentum baptismi. Durando enim tenet, quod per accidens. Auctor autem tenet quod per se. Et hoc est uerum: quod ex eo evidenter patet, quod manifeste per accidens, etiam extraeum contingit unum baptismum esse a duobus ministeriis: nulla enim ratio id requirit, quamvis permitat. Amplius, quando baptismus est a pluribus ministeriis, non est omnino unus, quoniam sunt tunc duas formas numero, duas materia & actiones numero: ac per hoc duo baptisimi sacramenta actiue, & solas interior baptismus animæ uenit. Nam ergo numero baptismi sacramentum unum ministerium exigit. Et hoc est quod Auctor prima ratio concludit, quod scilicet actus multiplicatus a multiplicatione agentium totalium: seu (quod idem est) si perfecte ab uno queque fiat.

Vide cohinda est lingua dicentium accidere sacramento quinque vel pluralitatem ministeriorum: quoniam pluralitas ministeriorum partialiter communiter excluditur: pluralitas vero ministeriorum totalium, pluralitatem numeralem exterioris sacramenti interficit, & omnino per accidens inuenitur ad unum numero effectum sacramenti. Mirabile autem est, non aduersus ad propriam uocem. Nam si subtiliter, perfectum fuerit apparebit, quod impossibile est unum & idem sacramentum baptismi esse a duobus totalibus ministeriis: quoniam ponatur unus & cunctus effectum esse ab utriusque: quanta enim differencia est inter baptismum & eius effectum, tanta difference est inter confirmationem unius vel plurium baptismatum, & unius vel plurium effectuum baptismi. Et propterea cum baptismi sacramentum non sit nisi exterioris integratum ex rebus, & uerbis, puta, ex ablutione in qua, & forma uerborum a ministro cum debita intentione, & hic sint omnia exteriora actio ne & passio duplex: sunt enim duo perfecti ministri cum duabus intentionibus baptizandi, sunt due formæ, sunt duas ablutiones actiue & duas passio: ut patet si alpergatur qui baptizatur secundum diuersas sui partes, breuiter, nihil deest ad pluriatatem totalem nisi pluralitas baptizati. Cuius unitas unitate effectui baptismi dare potest, pluralitatem autem exteriori-

mitur talis intentio, quod plures conueniant ad unum baptismum conferendum: quod quidem videtur esse contra rationem ministerij: homo enim non baptizat, nisi ut minister Christi, & nesciit eius gerens. unde sicut unus est Christus, ita oportet esse unum ministerium, qui Christum representet: propter quod signanter Apostolus dicit, Ephesio, quarto. Vnus Dominus, una fides, unum baptismina. & ideo contraria intentio uidetur excludere baptismi sacramentum. Si vero uterque diceret, ego te baptizo, in nomine Patris & Filii, &

B. *oppositum* *ad* *secundum* *tertium*

Aris sacramentum non tollit. Notanter autem dixi pluralitatem totalem: quia qui baptizatur, licet secundum partem abluitur, ipsum tamen suppositum est, quod primò abluitur: baptizatur enim hic homo, & non caput eius: ac per hoc licet secundum

subiectum quod abluitur, non est nisi una abluta passio, quia non est nisi unus abluitur. Et propterea dicitur, quod non est nisi unus baptizatus passus in eo, qui baptizatur a duobus modo dico. Ex quibus omnibus habetur, quod ueritas per se baptizat unitatem existit ministeri perfetti.

oppositum *ad* *secundum* *tertium*

Sed qua ratione, aut auctoritate cogente unitas ministri excludit pluralitatem partialium communis ministeriorum, videndum reflatur. Auctor siquidem ex duobus capitibus conatur hoc monstrare, scilicet ex parte formæ, ut patet in secunda ratione, & ex parte unitatis principalis agentis, scilicet Christi, ut patet in tercia ratione. Auctoritas uero duplex inducit: altera ex decreto distinctione vicegeritatem, capitulo quorundam. vbi ordo sacerdatus ab episcopo operante & presbytero legente irritatur. Altera ex Euangelio, co quod Dominus baptizanti commisit invocationem Trinitatis.

C. *oppositum* *ad* *secundum* *tertium*

In oppositum autem partem affertur ratio, quia omnes sumus unum corpus in Christo: singuli autem alteri membra: ac per hoc multi partialiter concurrentes, concurrunt ut unum: immo concurrunt, ut multa instrumenta unius scilicet Christi. Et hoc præcipue habet locum in proposito, ubi conitat quod Christus est qui baptizat, & homo non nisi ministerialiter, ut Christus instrumentum concurrat.

Et confirmatur, quia si Christus utitur totalibus ministeriis ad unum baptismum contra omnem rationem, multo magis credendum est, quod utitur pluribus ministeriis partialibus ad unum baptismum necessitatis, aut ratione ita exigente.

Suffragatur & Euangelij auctoritas: quoniam Dominus dixit pluraliter, baptizantes eos, insinuans per pluralementem numerum, plures posse simul baptizare.

Nec deest auctoritas Apostolorum: quoniam de Petro & Ioanne legitur, quod imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum: eadem enim ratione, quia plures simul conferabant sacramentum confirmationis, partialiter proculdubio concurrentes, quia nihil inordinatum faciebant, potest & nunc a pluribus simul partialiter baptismus dari.

In hac difficultate neutrano audeo partem afferrere: intellegit autem meo magis apparet uerum esse, quod perfectus minister baptismi potest ex duabus personis partialiter concurrentibus integrari, ea ratione: quia ad Christum principalem baptizantem non refert pluribus partialibus instrumentis simul ut ad unum baptismum, dummodo, forma, materia & intentio debite feruentur.

Et ad obiecta ex rationibus Auctoris patebit in ipsarum discussione ac declaratione.

Ad auctoritatem autem ex decretis dicitur primo, quod ibi non irritatur ordo suscepimus, immo potius insinuatur oppositi: dum dicitur, gradum sacerdotij, vel Leuitici ordinis quem peruerse adepi sunt, amittant.

Et dicitur secundo, dato quod irritetur, quod duabus commissis in illa ordinatione erroribus ibi recitatis, scilicet quod episcopus imponebat manus, & aliis benedictionem dabat seu legebat,

& quod iutorum duorum unus erat episcopus, & alter presbyter, littera non explicat pro causa damnationis magis primum errorem quam secundum: debetur enim minister ordinis sacri, si ex duabus integratur personis, consurgere ex duabus episcopis, &

non ex episcopo & presbytero, quoniam foli episcopo conuenit sacram ordinem conferre.

Ad auctoritatem uero ex Euangelio, dicitur quod ex Domini uerbis non habetur invocationem Trinitatis proferri debere ab abluite, sed quod ablatus abluit in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, prolatis a se uel a socio.

Propter quod signanter dixit in plurali, Baptizantes in nomine

QVAEST. LXVII.

ARTIC. VI.

Patris & Filii & Spiritus sancti, ex eo enim quod non exprimitur prolatis a se, sufficit quod proferant super ablutione modo salutem ueritas formae, ut in responsive ad ultimum explicabitur.

Scire tamen, quod ad supra allatas dubitationes respondebitur tenendo communem uiam de unitate ministri.

Ad primum ergo dubium, ex Durando, dicitur quod ratio auctoris prima. Actum multiplicatur, a multiplicatione agentis perfecti, et uera & solida per se loquendo. Impossible est enim a pluribus agentibus eiusdem rationis non diversos actus instantium quod infra limites naturalis rationis loquendo, si duo talia agentia aquae approximarentur, eidem omnino patienti, nulla omnino inferretur per se passio, quia multiplicaretur duo simul contradictione.

Infanta autem Durandi de agentibus voluntariis, seipsum intermit, ponendo neutrum corum cōcurrere, ut agens perfectum. Paria enim sunt quo ad propositum, esse agentia imperfecta, seu partialia, & concurrens, ut agentia partialia.

Ad obiectum uero contra idem, ex eo quod duo sacerdotes eandem posunt holitam conferare, dicitur quod in tali casu essent duas confricationes quantum in se est, sicut etiam quando duo perfecte unum baptizarent, uterque quantum in se est, conteret duerum baptisma, sed per accidentem, scilicet unitatem hostis, seu hominis qui baptizauit, unum fit sacramentum propter excellentiam principalis agentis, scilicet Christi, qui solus potest duobus totalibus instrumentis eiusdem rationis simul utri uno.

Habes ergo ex prima Auctoris ratione, plures ut totales ministros, non posse simul unum omnino baptismum conferre.

Ad obiecta contra secundam rationem de mutatione formae respondetur, quod esset ibi mutatio formae contra substantiam.

Et ad impugnationem huius, dicitur quod licet expressio ministeri non sit de necessitate formae, est tamen de necessitate formae, quod si exprimirit ministeri non est de necessitate, pluralitas ministeri explicata per accidentem se habet, sicut enim se contrarie.

Et cum subiungitur, quod ista Nos te baptizamus, resolutur in ista: Ego baptizo, & iste baptizatus, respondetur, quod hoc potest duplicitate accepit. Primo, ut secunda exponens accidentaliter intendatur, ac si dicaret, ego baptizo: & iste currit. Alio modo, ut per se intendatur, tamquam dicere quod ambo simul ministri sunt sacramentum baptissimi. Et si in primo sensu acciperetur, id videtur iudicium de hac forma, & de forma in qua ponitur aliquid improprietate, sicut si quis dicaret ego te baptizo, & omnes aliantes ad hoc consentient, in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti.

Et sensus iste licet videatur extraneus, in proposito tam posse accidere, duobus ex condito uolentib. simul unam baptizare, & utroque alterum uolente reuereri, per hoc quod uterque alterius meminit, ad huiusmodi, n. reuerentiam exprimendam uideretur ei, quod deberet uterque uti numero plurali. Sed infra proprium sensum stando exprimetur per has duas exponentes pluralis contraria unitati ministeri, & propterea ambo simul definiunt ueritatem primam. Significat enim, quod duo simul, & non quod unus baptizet, duos autem simul esse unum sacramentum ministeri, supponit impossibile & contraria ueritati ministeri.

Ad argumenta Durandi contra tertiam rationem, scilicet, quia minister exprimitur ut plures, respondendo dicitur ad

Futramque partem distinctius, quod utraque fane intellecta est uera. Ad baptismum enim unum omnino, seu unum secundum formam, exigitur unitas ministri secundum rem. Nec oppositum dixit Auctor, quoniam duobus simul baptizantibus, utroque totum dicente & faciente, non est baptismus unus secundum formam, sed secundum effectum, quem etiam non haberet, nisi potestas Christi suppleret, utens duobus totalibus instrumentis, ut uno quemadmodum prius dictum est. Altera quoque pars disfunctiva uera est negativa, operet enim exprimi ministerium ut unum ad hunc sensum, hoc est non exprimi, ut plures, quia pluralitas ministeri expresa contrariatur ueritati ministeri. Vnde ad primam obiectio nem de non necessaria expressione ministeri, patet responso.

Ad secundum autem de congruentia ad principale agens, respondetur, quod ratio de unitate ministri propter unitatem Christi in litera allatam, non ut necessaria, sed ut probabilis inducta est, ut uerba litterarum sonant. Rationabilis autem est congruentia ministeri ad Christum in agis quam ad Trinitatem personarum, quia in euangelio inuenimus attributionem baptisma tanguum baptizanti, non Trinitati, sed Christo, de quo scriptum est Ioann. i. Hic est qui baptizat in Spiritu sancto: minister autem baptizantis personam induere se fatetur, dicens, Ego te baptizo. Ad secundum autem de congruentia

ad principaliter agentem, respondetur, quod ratio de unitate ministri propter unitatem Christi in litera allatam, non ut necessaria, sed ut probabilis inducta est, ut uerba litterarum sonant. Rationabilis autem est congruentia ministeri ad Christum in agis quam ad Trinitatem personarum, quia in euangelio inuenimus attributionem baptisma tanguum baptizanti, non Trinitati, sed Christo, de quo scriptum est Ioann. i. Hic est qui baptizat in Spiritu sancto: minister autem baptizantis personam induere se fatetur, dicens, Ego te baptizo.

Ad tertium autem de impertinencia modi exprimenti ministeri conceditur uerum esse, si modus exprimenti non implicat aliquid contrarium ueritati aliquius requirit ad sacramentum: tunc enim sufficit exprimere causam principalem & actionem ministeri, quando nihil contrarium ueritati sacramenti exprimitur.

Ad dubium contra conclusionem, propter obiecta a Petro de Palude, respondendo dicitur ad primam obiectiōnem, quod non est simile de sacramento matrimonii & sacramento baptismi, quia sacramentum matrimonii fundatur super matrimonio, & est officium naturae, & propterea quecumque sufficient ad officium coniugium uerum, ut est in officio naturae, sufficienter etiam se habent ad sufficiendam sacramentalitatem conjugii.

Et quoniam non referat ad coniugium, ut est nature officium pluraliter vel singulariter dicere, immo sine verbis, sine soli nominibus, confundit exprimere, ideo sacramentum matrimonii ueritatem sufficeretur, si pluraliter dicent, Accipimus te in uirum nostrum, suppedita pluralitate uxorum: sicut etiam uere contrahitur sine verbis. Secus autem esse de baptismo ratio cogit, quia baptismus non potest distinguiri in officio naturae & in sacramentum, sed est tantummodo sacramentum. Et hinc est etiam, quod non potest nominatio Trinitatis suppedita per natus baptizando.

Ex eo enim, quod purum sacramentum est, oportet feruare ea, quia pro sacramento sunt instituta ab ipso Christo, scilicet aqua, & voces significantes Trinitatis.

Ad secundam uero obiectiōnem, conceditur, quod magis explicantur unitas baptissimi, dicens, Nos te baptizamus, nisi impli caretur pluralitas contraria ueritati ministeri.

Et ad confirmationem dicitur, quod a duobus dicentibus, Ego te baptizo, exprimuntur unitas actu, uniuscuiusque corum, ex hoc ipso, quod quilibet diceret singulariter, baptizo; hoc enim unitate actu importat.

Ad tertium dicitur, quod duo officiales insolidum in potestate sua habent quod possint ad unum actum concurrens; & ita possunt dicere, Nos facimus uno pro utroque loquentes sed ministeria sacramentorum non habent hoc in potestate sua, ut possint ad unum omnino actum baptissimi concurrens, quod ex eo concurrens, quod non possint ad unam & candem numero formam concurrens, sed oportet utrumque suam formam exprimeri, sicut dicens, Nos te baptizamus, sicut Ego te baptizo, ut ipsi aduersari faciuntur.

Ad

A Ad quartum demum obiectionem dicitur, quod ex hoc quod pugnatur non est nisi singularare geminatum, non evaditur, quia dicere possunt significatur pluralitas personarum, que (ut dictum est) conformatur hereditati ministrari.

Nam dicendo, Nos baptizamus, & Iesus est, non quod bis ego

sed quod duo ego, sed et per ipsa mea, & aliquid huiusmodi, quod omni- & persona collega no moram non pateretur, ut si magis ambo eum de- montrarem tu pri- ma persona per ly nos, et demonstratio utriusque in prima per- sona, puta ego & al- ter ego, monstrato collega, vel adamus, si dicendo, ego, & collega subiungo, & ego enim exer- cito significatur per ly nos.

Scit dicendo in statu significatur pluralis, & non significatur duobus, tu & tu. Et hoc est plurale esse singulare geminatum. Equibus omnibus appareat manifeste, quod huiusmodi gemi- natio singularis in plurali ponit multitudinem personarum, que ex auditori per unitatem singularis.

Et propterea in nulla adiutoria arguentem, sed Auctorem dicen- tem quod per hoc variante forma, & exprimitur pluralitas con- gratia veritatis & unitati ministrari.

Cum his omnibus tamen scito, quod si quis proprie dectens significari etiam in sacramentis, vobis numero plurali se siueque atius significare, dixerit, Nos te baptizamus in nomine Patris, & filii & spiritus sancti, perfectum est sacramentum baptismi, qui quo ex accommodatione eius per sonas excellentes utuntur plu- raliter singulari, ac per hoc ex huiusmodo eius accommodacio- ne innumera nomina & terba in plurali numero significantia- gulares perlabor, & singulares actus excellentium personarum, quamvis hoc non significant ex propria significationis imposi- tione.

Ad dubium de insufficiencia processus literae, respondetur non esse Auctorem dimidiatum, sed in suo processu comprehendisse etiam quod dicendum sit secundum formam graecorum.

Et hoc in suo sensu declarando enim, quod non mutata for- mula sensu illius dicendo & faciendo possunt unum ba- ptizare sufficienter declarari, quod etiam secundum formam gra- corum hoc fieri posset utroque ministro abluente & dicente, Ba- ptizate fenus Christi &c.

Ad penultimum demum questionem magis physicam quam theologicam, dicitur quod unius effectus sequitur unitatem utriusque a qua cauatur.

Et propterea dicitur secundum est de causis eiusdem rationis si- mul concurrentibus, aut agunt virtutibus propriis, aut agunt vir- tute tertii, & dicendum, quod si sunt causa agentes virtutibus propriis, impossibile est a diabolo eiusdem rationis totalibus cau- si omnino unum, & eundem per se prouenire effectum, quo- diam effectus ille esset per le ab utraque & a neutra.

Sicut ergo illae virtutes tertii, potest unus, & idem omnino effec-

tus ab utraque prouenire, uel rectius loquendo, per utramque a-

tem prouenire.

Et quia sacramenta non agunt virtutibus propriis, sed virtute Chri- sti qui per illa oportet utrumque instrumentales causa- entia rationis perfecte, seu totales concurrent inueniantur, si multi unum operantur, unica virtus Christi per illa unum opera- tur effectum, quamvis illae instrumentales causa quantum in fe- cilius fortiorum effectus. Et propter ea diximus, & dicimus, qd Christus ex suae poecharis excellens potest simul utri duobus in- strumentis totalibus ut uno, & de facto sic uteretur in casu pro- posito.

Nec obstat huic responsioni doctrina superioris habita de virtu- te existente in sacramentis, oportet enim esse memor, virtute illam nihil aliud esse quam usum uerborum & rerum sacramen- tum ad prodicendum sacramenti effectum. Urum autem dico non alicuiusque intentio, sed Christi, in superiori declaratum est. Quonodo autem soluenda esset quistio haec a pontificibus in fa- ciente superradicata qualitas uirtutem, priuiderint, immo impendebant se a ueritate procul esse, si non poterunt intel- lectu suuero in hac quistio ne absque miraculo.

A In responsione ad secundum aduerte, quod si baptizando plu- res, non intercederet alia mutatio, quam dicere, Baptizo uos, non uideretur magna ad hoc necessitas exigere, quoniam ex solo concurso multorum uidemus Romanam Ecclesiam mutare for- man de singulare in plurem, quando ordinantur diaconi plures simul, dicit enim tune Episco- pus, Accipite po- stulam &c. Sed quo- niam baptizatio simul plurium non sit com- muniter per immer- sione, sed per aspira- tionem, ideo ad tot mutationes facetas magna exigunt ne- cessitas.

B In responsione ad tertium, aduerte tria hic ad ieiunum litera. Primum est: qd baptizare sumuntur secundum plures si- gnificationes; quan- doque enim sumuntur secundum propriam significationem, & tunc significat ablue- re; quandoque uer- sum sumitur extensa significatione pro integro sacramento, quasi idem sit baptizare, quod sacramentum conferre. Et iuxta hunc sensum dicitur in hac litera, quod neuter baptizaret. Secundum est, quod Auctor loquitur hic de baptismi forma apud latinam Ecclesiam, cum dicte, Nella forma uerborum &c. Tertium est, quod locutio pluralis in prima persona potest dupliciter exponi per duas singulares, uel per modum copulatiue uel copulati.

Et quando exponitur per modum copulatiue, habet utramque singularem lectorum ueram. Verbi gratia, dicens, nos trahimus namem, habet ex ore cuiuslibet demonstrati per ly nos, si uam singularem ueram, puta, ego traho nauem, & ego traho nauem, & sic de aliis trahentibus. Et iuxta hunc sensum procedit litera, dicendo, quod neuter baptizaret; hoc est, neuter posset uere dicere, ego te baptizo, & similiter neuter scribentium partem libri, posset here dicere, ego scripsi hunc librum. Quando uero copulati exponitur, non exigunt quod aliquia singulare sit uera; immo ita ut utramque singulare fore fallatur. Verbi gratia,

D Si iudices delegati similia quod ambo simili, & neuter sua altero posset iudicare, profondo sententiam uere dicent, Nos iudicamus. Et uerum est, quod ego, & alter ego coniunctim iudicamus; falsa tamen est utraque singularis, puta, ego iudico, quia in ueritate ego iudicandi potestare careo. Et iuxta hunc sen- sum posset dici, Nos te baptizamus, in calu posito, quia de uera que simili coniunctim uerificaretur quod conferunt sacramen- tum baptismi, quamvis neuter conferret illud. Et certe quicum est ex ueritate forma posset unus in articulo necessitatis baptiza- ri duobus, quorum alter est mutus, & alter est mutans, muto abluente, & manu proferente uerba ad eundam omnes scrupulos, secundum formam graecorum, & dicente, Baptizeur seruus Christi &c. tunc enim nullum penitus appetit inconve- niens ex parte forma in ministrorum pluralitate; Auctor autem, quia tener, plures personas non posse integrare ministrum ba- ptismi unius, ideo dicto transcursum fuit contentus. Videtur autem, quod in calu calu potius pro baptismo iudicandum esset;

quamvis difficile sit, quia mutans posset etiam abluere; posset enim super caput haberet modicum a- re, posset enim caput effundere aqua, & simili proferret uer- ba & in hoc posset mutus adiuva- re, sustinendo uas in capite mani, ne caderet, cu*il* inclinaret caput, mo & manus mui ple

enclitica aqua posita super caput mani, supplice- nūcū uafis, ita tamen qd motus ca- pitis maci est effusus aqua. **E**st haec sufficient etiam pro duobus sequentiis arti- culis, sicut oratione nō invenimus, sed in aliis. AR.